Povești nemuritoare

EDITURA ION CREANGĂ
FIRMA EDITORIALĂ «DELFIN»

Povești nemuritoare

26

16

EDITURA «ION CREANGĂ»
FIRMA EDITORIALĂ «DELFIN»
1993

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
-BRAȘOV-
Copii și tineret

Cînd zmeul fu înăuntru, Polidor puse repede capacul, bătu cercurile şi apoi întrebă:

— Ia, încearcă, vezi e bun?

— E bun, cum să nu, de vreme ce nici eu nu pot ieşi.

— Sigur?

— Sigur! Da' nu-mi deschizi acuma?

— Ce să-ţi deschid? Lasă, stai acolo, că-i destul de bine. N-ai înţeles că-s chiar Polidor?

— Polidor, blestematule!... strigă zmeul îngrozit.

— Stai liniştit, zmeule, că n-ai ce face. Am să te duc la împărat, la vecinul căruia i-ai făcut atîta rău.

— Ah, hoţomanule, m-ai mîncat fript! se căină zmeul.

Dar Polidor, care luase iar chipul lui obişnuit, nu-l mai asculta. Pornise, dînd butoiul de-a rostogolul şi aşa ajunse la împărat şi la ai săi.

Împăratul, ca toţi ceilalaţi, se minună şi se bucură că scăpase, în sfîrşit, de afurisitul de zmeu, care-i necăjea de ani de zile.

— Ia să-l văd şi eu prin vrană!

— Nu, măria-ta, că te soarbe căpcăunul!

— Cum să mă soarbă? Ce, o să-ncap eu pe vrana ăstui nimic de butoi?

Dar, pînă să-l oprească Polidor, zmeul îl şi sorbi înăuntru şi cum îl sorbi, muriră amîndoi, iar butoiul plesni şi se făcu ţăndări.

Nu mai era nimic de făcut pentru împărat. Cu durerea în suflet îl îngropară, cu toată cinstea cuvenită unui împărat.

La scurt timp după aceea, Polidor fu ales împărat, în locul socrului său, iar mama sa, pe care o adusese între timp, nu-şi credea ochilor, văzînd atîta fericire.

Cu timpul, Polidor a avut o mulţime de copii, printre care şi un băiat la fel de năzdrăvan ca şi el.

Unul după altul, fraţii săi s-au însurat cu alte fete de împărat de prin împrejurimi.

Şi astfel au trăit fericiţi cu toţii, datorită fratelui lor mai mic, datorită isteţimii şi curajului lui de năzdrăvan.

BASME POPULARE TURCEŞTI

(repovestite de Agiebék Baubek)

Fluieraşul fermecat

Povestea ne spune că în vremuri foarte îndepărtate trăia un mare padişah. Acest padişah cică avea numai două fiice. Pe cea mare o chema Yaprak, iar pe cea mică Fidan. Dar iată că pe cînd ele erau încă la o vîrstă foarte fragedă, mama lor se îmbolnăvi pe neaşteptate şi în scurt timp muri lăsîndu-le orfane.

Marele padişah, care îşi iubea copiii mai mult decît lumina ochilor, mai mult decît soarele şi apa, mai mult decît aerul pe care-l respira, era foarte îngrijorat că Yaprak şi Fidan vor creşte, necunoscînd dragostea maternă. Se hotărî, pînă la urmă, să aducă la palat o mamă vitregă. Într-adevăr, noua mamă avea foarte multă grijă de fetiţe, le vorbea şi le mîngîia, ca propria lor mamă.

Cu trecerea timpului, cele două prinţese crescură: Yaprak împlini opt ani, iar Fidan, şapte ani. Dar, din păcate, spre durerea tatălui lor, ele se urîţeau, pe zi ce trecea, de parcă fuseseră vrăjite de un duh rău. Că ar fi fost urîte la faţă, n-ar fi fost nimic, căci sînt destui oameni pe lume care nu sînt frumoşi, dar au caractere frumoase şi de aceea sînt îngăduiţi şi iubiţi de semenii lor, dar, vai, lucrurile nu stăteau deloc aşa în privinţa celor două fetiţe.

Ele aveau şi caracter urît, fiind două fetiţie foarte invidioase, îndărătnice şi bîrfitoare. Într-un cuvînt, erau două fiinţe rele.

Cu toate că erau iubite de amîndoi părinţii şi li se împlineau, cît ai bate din palme, orice dorinţă, ele nu erau deloc ascultătoare: tot timpul făceau nazuri la masă, seara refuzau să se culce la ora potrivită şi, mai rău, tot timpul se certau între ele.

În scurt timp se născu al treilea copil al padişahului. Acesta era tot fetiţă. O mare bucurie cuprinse tot serailul. Numai Yaprak şi Fidan nu se bucurau. De îndată ce aflară această veste, ele se bosumflară mult şi se încuiară în camerele lor.

Trecură anii şi Dal (Crenguţă) aşa o chema pe mezina padişahului, crescu şi ea, devenind o fată frumoasă, frumoasă.

Dar mai important decît toate, spre deosebire de surorile ei mai mari, ea avea şi un caracter frumos. Şi de aceea toată lumea o iubea nu numai pentru frumuseţea ei desăvîrşită, ci şi pentru puritatea ei sufletească, pentru bunătatea şi sinceritatea ei.

Şi padişahul şi împărăteasa îşi iubeau fiicele la fel şi aveau grijă să nu facă vreo deosebire între ele; dacă cumpărau un lucru oarecare pentru una din ele, nu uitau să ia acelaşi lucru şi pentru celelalte două. Numai Yaprak şi Fidan erau împotriva acestui lucru, ele nu doreau ca şi surioara lor cea mică să fie iubită la fel ca şi ele.

Într-o bună zi padişahul primi invitaţie la nunta fiicei împăratului indian. Înainte de a purcede la drum spre îndepărtata Indie, el se hotărî să le cheme la el pe toate trei fiicele şi să le întrebe ce dar să le aducă din călătoria sa.

— Tată, mie să-mi aduci o bucată din cea mai fină stofă indiană, zise fiica cea mare, Yaprak.

— Tată, mie să-mi aduci o brăţară de aur, din India! zise Fidan.

— Tată, te rog crede-mă că eu nu am o anume preferinţă, [illegible]ni ce crezi dumneata de cuviinţă! zise Dal cu modestie.

— Se poate aşa ceva, fata mea! zise padişahul, cere şi tu ceva anume, ca surorile tale. Hai, spune, ce vrei să-ţi aduc?

Văzînd că tatăl insistă, Dal spuse:

— Tată, dacă ţii atît de mult să-mi cumperi şi mie un dar, atunci rogu-te, adu-mi şi mie o cupă de argint. Şi îţi mulţumesc de pe acum pentru acest dar!

Yaprak şi Fidan s-au ruşinat tare mult cînd şi-au dat seama că uitaseră să-i mulţumească tatălui pentru darurile promise. Şi tare mult au pizmuit-o, în momentul acela pe Dal, care, şi cu această ocazie, le dăduse o bună lecţie de purtare.

Iaca sosi şi ziua cînd padişahul, împreună cu suita sa, porni la drum spre atît de îndepărtata Indie. Merseră ei zile şi nopţi, ba merseră luni întregi, străbătură coline verzi, cîmpii întinse, rătăciră prin munţi stîncoşi, păduri întunecoase şi ajunseră, în sfîrşit, pe ţărmul unei mări, unde îi aştepta corabia padişahului indian. Mai merseră ei pe mare o zi, mai merseră încă o săptămînă şi-n cele din urmă ajunseră în India.

Nunta fiicei padişahului indian se-ntinse patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi mîncară şi se veseliră cu toţii.

După nuntă, padişahul cumpără darurile promise pentru Yaprak şi Fidan, dar uită să ia cupa de argint promisă lui Dal.

Chiar în prima noapte de călătorie, în drum spre casă, pe mare, padişahul visă că s-a dezlănţuit o groaznică furtună, din care cauză corabia s-a clătinat straşnic, fiind gata-gata să se scufunde, dar tocmai atunci din apă s-a arătat capul neobişnuit de mare al unui peşte, care îi spuse:

— Padişahule, padişahule, n-ai uitat să iei darurile promise pentru fiicele tale mai mari, dar cum de ai putu să uiţi să iei acea modestă cupă de argint pormisă mezinei tale?!

Padişahul vru să spună ceva, să se justifice într-un fel, dar imediat îşi dete seama că nu mai are grai.

— N-ai de gînd să te ţii de cuvînt faţă de fiica ta cea mică? zise peştele ameninţător. Văd că ai uitat că ea este cel mai cuminte copil al tău şi că doar ea ţi-a mulţumit de la început pentru darul promis! Ascultă-mă cu atenţie, padişahule, dacă nu te întorci, chiar acum, înapoi în India şi nu iei ceea ce ai promis şi pentru fiica ta cea mică, atunci să ştii că îţi scufund fără milă corabia!

Apoi, făcu un salt şi despică apa în două, dispărînd în apele învolburate ale mării.

În acest moment padişahul se trezi ud leoarcă de chinul visului. Porunci căpitanului să întoarcă corabia înapoi spre In Astfel, numai după ce îndeplini şi dorinţa lui Dal, porni nou la drum spre ţara sa.

Şi aşa merseră ei o zi, merseră două, mai merseră o lună, ba merseră un an întreg, străbătură cîmpii, rătăciră prin munţi, păduri întunecoase şi ajunseră în sfîrşit acasă.

Copiii aşteptau cu cea mai mare nerăbdare întoarcerea tatălui lor. Cînd padişahul intră, pe calul său roib, pe poarta seraiului, Dal fu prima care alergă în întîmpinarea lui, îl îmbrăţişă, bucuroasă că tatăl s-a întors sănătos acasă. Şi celelalte fiice alergară în întîmpinarea lui, dar cu dorinţa nestăpînită de a afla cît mai repede dacă tatăl lor le-a adus cadourile promise.

— Unde îmi e stofa, unde îmi e brăţara? întrebau ele.

Padişahul împărţi darurile copiilor, fiind deosebit de mulţumit că reuşise să-şi bucure toate fiicele.

Yaprak se duse imediat la croitorul seraiului şi îşi făcu o rochie splendidă din stofa adusă de tatăl ei, pe care o şi îmbrăcă. Fidan îşi puse imediat brăţara la mînă şi, gătite astfel, ele se plimbau, dinadins, în faţa lui Dal cu dorinţa de a-i face în necaz, pentru că nu are şi ea asemenea lucruri frumoase. Dar lui Dal nici prin gînd nu-i trecea să le invidieze pe surorile ei, ba din contra, se bucura din toată inima că ele se simţeau atît de bine.

— Ah, surioară Yaprak, cît de bine îţi vine această rochie, s-o porţi sănătoasă, dacă ai şti cît de mult mă bucur pentru tine! zise ea.

Aceleaşi vorbe pline de bunătate şi sinceritate le rosti şi la adresa surorii mijlocii. Numai că, aşa cum am mai spus, cele două surori, în răutatea lor o invidiau pe Dal din te miri ce. Acum invidia lor era pricinuită de această cupă de argint, care deşi era un obiect mai puţin preţios decît ceea ce primiseră ele, nu suportau s-o vadă la micuţa Dal.

Gingaşa Dal îşi lua, în fiecare zi, cupa de argint şi se ducea să se joace pe malul lacului de lîngă serai. De fiecare dată cele două surori mai mari o urmăreau în taină şi aşteptau cu nerăbdare clipa cînd Dal va scăpa din neatenţie cupa de argint în lac.

Aşteptarea lor nu dură prea mult, căci Dal într-una din zilele următoare, într-adevăr scăpă cupa de argint în apă, care se şi făcu nevăzută. Atunci ea se întinse s-o prindă, dar în clipa aceea îi alunecă piciorul şi cît ai clipi din ochi se pierdu în adîncurile întunecoase ale lacului.

În timp ce Yaprak şi Fidan, care fuseseră martore la această nenorocire, se întorceau liniştite la serai, ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat, valurile stîrnite din căderea lui Dal în apă loveau parcă cu şi mai multă putere ţărmul şi-n locul unde valurile loveau mai cu furie ţărmul răsări, ca prin minune, o salcie plîngătoare.

Dispariţia misterioasă a lui Dal i-a întristat nespus de mult pe părinţii ei. Aceştia nu puteau să-şi dea seama ce se putuse întîmpla cu fiica lor cea mică, întrucît surorile ei, care o văzuseră cum se înecase, continuau să tacă. Durerea bătrînului padişah creştea pe zi ce trecea — vărsa fără încetare lacrimi amare — nu mai mînca şi nu mai bea nimic. Curtenii vedeau cum bietul padişah se prăpădeşte văzînd cu ochii, de supărarea mezinei.

Şi iată că într-o zi ciobanul seraiului îşi mînă turma spre lac şi acolo se aşeză chiar la umbra salciei misterioase. Taie o creangă, meşterindu-şi din ea un fluier cum un altul nu-i şi apoi începu să cînte la el.

Dar minune! Acesta nu era ca alte fluiere: cînta nespus de frumos, sunetele duioase se auzeau pînă hăt departe şi ceea ce era cu totul neobişnuit şi minunat era că acest fluier parcă avea grai omenesc... Cu cît ciobanul nostru cînta la acest fluier, cu atît se convingea mai mult că acesta nu-i unul obişnuit, de parcă ar fi tăinuit cu cineva.

— Duuu, duuu, eu sînt micuţa Dal! Duuu, duuu, eu sînt micuţa Dal! cînta fluieraşul duios.

Ciobanul, care cunoştea nenorocirea ce se abătuse pe capul padişahului, se gîndi să meargă imediat la serai. Se întîmplă că padişahul să se afle în grădina seraiului, cînd ciobanul se apropie de serai, cîntînd fără încetare din fluieraş. Atunci padişahul auzi sunetele neobişnuite ale fluieraşului şi porunci ca ciobanul să fie adus imediat la el. Luă fluierul din mîna ciobanului şi începu să cînte din fluieraşul acesta de-a dreptul fermecat.

— Duuu, duuu, eu sînt micuţa Dal! Duuu, duuu, eu sînt micuţa Dal! cîntă din nou fluieraşul, parcă şi mai trist.

Padişahul recunoscu imediat vocea mezinei şi de atîta bucurie şi emoţie scăpă jos fluieraşul din mînă, care se rupse în două. Exact în locul unde căzuse fluieraşul se întrupă Dal în carne şi oase!

Padişahul, care se trezi aşa, pe neaşteptate, faţă-n faţă cu fiica cea mică, nici nu mai ştiu ce să facă de fericire. O îmbrăţişă, îi sărută mîinile, fruntea, ochii. Atunci Dal povesti padişahului păţania ei aşa cum se întîmplase la marginea lacului.

După ce isprăviră cu povestirile, cu lacrimile şi cu rîsetele, padişahul se gîndi şi înţelese că cele două surori nu-şi salvaseră înadins surioara de la înec, stăpînite numai şi numai de invidia care le întunecase mintea.

— Cum de nu v-a fost milă de surioara voastră, copile rele ce sînteţi! strigă padişahul la Yaprak şi Fidan, azvîrlindu-le bucăţile fluierului în faţă.

Să vezi şi să nu crezi ochilor! Pe loc ele se urîţiră atît de mult, încît nici nu puteai să le priveşti, fără să tresari. Tot fără se vrei îţi întorceai capul în altă parte.

Văzîndu-se atît de urîte, atît de schimonosite, ele au fost nevoite să părăsească seraiul, casa părintească şi să plece în lumea largă.

Şi astfel, cele două fiice ale padişahului, care s-au gîndit să facă numai rău, pierzînd-o pînă şi pe surioara lor, şi-au primit pedeapsa binemeritată pentru faptele lor urîte.

Ahmed Leneşul

În lume sînt destui oameni leneşi, dar nici unul dintre ei nu seamănă cu Ahmed din povestea noastră. Ahmed era cel mai leneş om din lume, nimeni nu putea să-l întreacă în lene. Unde se aşeza, acolo rămînea nemişcat ore în şir şi

speriat, fiindcă vedea că-i într-adevăr rău de recolta anului aceluia.

— O vindec, dar podgorenilor trebuie să le dai al treilea sfert de recoltă, şi mie ca şi înainte.

Cum a auzit negustorul a pălit şi a leşinat de prea mar supărare şi dacă n-ar fi fost acolo cîţiva oameni pricepuţi, ma că n-ar mai fi revenit la viaţă. După cîteva zile însă, după c negustorul a văzut că recolta într-adevăr se duce, a promis că va îndeplini ceea ce Vilo a cerut.

Atunci Vilo i-a chemat pe toţi podgorenii şi le-a spus că a doua zi toţi să se ducă la peştera de la marginea satului, din care răzbate un miros greu. Dimineaţa, cînd toţi s-au adunat acolo, le-a poruncit să-şi umple găleţile cu praful cel galben şi urît mirositor ce se afla în peşteră şi apoi să meargă în vii şi să stropească cu el toţi ciorchinii. Au făcut sătenii precum le-a poruncit Vilo: au stropit ciorchinii cu praful cel galben şi boabele au încetat să mai plesnească şi făina aceea cenuşie a dispărut cu totul de pe ele.

Cînd a venit toamna şi strugurii s-au copt, podgorenii săraci şi-au luat din vii partea promisă şi Vilo a pus în faţa negustorului trei ciorchini de struguri. Negustorul, lacom şi nesăţios, rupea din ei bob după bob, ca nu cumva să dea lui Vilo mai mult decît erau înţeleşi. Ei, dar ieşi din ei o frumoasă grămăjoară de boabe, în schimbul cărora Vilo a luat destui ducaţi şi i-a dus acasă.

De atunci toţi podgorenii ştiu cum trebuie să facă să obţină o recoltă bogată de struguri. Vestea despre priceperea lui Vilo s-a răspîndit repede prin lume şi peste tot îl chemau să-i ajute, să se sfătuiască cu el, ceea ce el făcea cu mare plăcere. Cu banii pe care-i avea acum şi-a cumpărat pămînt, pe care l-a plantat cu viţă de vie şi a devenit cel mai priceput podgorean din tot ţinutul. Negustorul n-a mai putut să rabde şi într-o zi a crăpat de supărare şi invidie. Vilo, în scurt timp, cînd în vii s-a strîns prima recoltă, s-a însurat.

Părinţii i-au făcut o nuntă mare şi au tăiat o vacă şi vaca aceea cornută avea la gît un clopoţel care a răspîndit povestea noastră, care a ajuns la sfîrşit.

Două ferăstraie

S-a dus odată un ţăran la iarmaroc. S-a oprit în dreptul unui negustor şi-i privea atent marfa.

— Ia cumpără, cumetre, ceva de la mine! se adresă negustorul ţăranului. Uite, am tot ce doreşti! Nu dau scump şi o asemenea marfă nu găseşti oriunde!

— Cumetre, ici, cumetre, colo, spuse ţăranul, dar ţăranii cu negustorii n-au fost cumetri niciodată — eu de-un ferăstrău aş avea totuşi nevoie...

— Ce unu, cumetre, cumpără-ţi două, n-o să-ţi pară rău! Cînd ţi se strică unu nu trebuie să dai fuga numaidecît la vecin să te împrumuţi!

Ţăranul s-a scărpinat după ureche, pentru că lui i-ar fi ajuns unul, dar negustorul se dădea aşa de frumos pe lîngă el, încît, pînă la urmă, omul a cumpărat două. S-a întors apoi acasă şi i le-a arătat nevestei.

— Iată, spuse el, straşnic oţel. Aşa ceva omul mai rar nimereşte. Nevasta doar a mormăit că pe nimica aruncă banii şi ieşi din casă nemulţumită.

A doua zi s-a dus la tîmplar să le facă ramele.

— Ferăstraiele nu sînt rele, numai să fie ce tăia cu ele, spuse tîmplarul şi i-a promis că pînă spre seară ramele vor fi gata.

A doua zi, în colna ţăranului atîrnau două ferăstraie nou-nouţe, de-ţi venea să-ţi sufleci mînecile şi să te apuci de treabă. În colnă toate celelalte unelte le admirau luciul şi le invidiau locul. Sapa şi-a plecat capul, topoarele au suspinat cu tristeţe, bătrînele cuie ruginite de pe poliţă s-au aprins şi ele de invidie. Apoi cu toatele şi-au strîns capetele şi au început să clevetească.

În curtea ţăranului se afla un păr bătrîn şi uscat, şi cum ţăranul nu avea mare lucru de făcut, s-a hotărît să-l taie a doua zi. A ascuţit ferăstraiele cele noi, le-a uns şi i-a zis nevestei:

— Ascultă, nevastă, mîine vom scoate părul acela din curte, că şi aşa nu mai dă nici o roadă.

— Măcar o să am ceva vreascuri la îndemînă, zise şi ea.

Cînd au auzit acestea, cuiele au rîs cu răutate.

— Lucrul acesta o să le prindă de minune doamnelor ferăstraie. Se vor încălzi puţin la lucru, să le vedem.

Ferăstraiele se uitară lung unul la altul, dar n-au zis nimica, aşteptîndu-şi stăpînul.

A doua zi ţăranul şi cu nevasta s-au apucat de treabă. I-au săpat rădăcinile, le-au tăiat, au doborît părul la pămînt, apoi s-au apucat să-l tale. Tăiară pînă la prînz, tăiară pînă seara, dar fiindcă erau numai ei doi, n-au apucat să termine treaba, că era mult de lucru.

— O să tăiem şi mîine, spuse ţăranul obosit şi agăţă ferăstraiele în cui.

Un ferăstrău era tare nemulţumit.

— De ce trebuie eu să muncesc şi bîrfitoarele astea nu? spuse şi se uită urît la cuie. Un cui, care înţelese iute la ce se gîndea ferăstrăul, dădu din cap în semn de nemulţumire, se apropie şi-i zise:

— Dacă vei asculta de mîinile ţăranului, fără să cîrteşti, mereu te va duce la lucru. Te vei şlefui dar te vei subţia întruna. Nu-l asculta şi vei vedea că te va lăsa în pace curînd. Eşti nou, n-o să te arunce, iar tu vei putea moţăi aici în linişte. Iată, şi noi am făcut aşa şi acum stăm de cîţiva ani. Şi spune, ne merge rău?

Nepriceputului ferăstrău i-au plăcut cuvintele cuiului şi se hotărî să nu-l mai asculte pe ţăran.

A doua zi, pe la amiază, ţăranul s-a uitat la mîinile lui zicînd:

— Nu ştiu de ce, dar fac bătături.

— De muncă, răspunse nevasta. La orice muncă mai grea omul face bătături.

Ţăranul a recunoscut că nevasta are dreptate şi au pornit mai vîrtos la tăiatul lemnului. O dată tăiau cu un ferăstrău, o dată cu celălalt ferăstrău.

— Pentru ca să fie la fel de uzate, răspundea oamenilor care treceau pe lîngă ei şi se opreau curioşi. Lemnul este uscat şi tare. Oţelul se încălzeşte repede, nu cumva să plesnească vreunul.

Oamenii doar dădeau din cap, apoi îşi vedeau de treaba lor. Ţăranul tăia mai departe, o dată cu unul, apoi cu celălalt, iar după un timp mormai:

— Ce-o fi avînd, ce nu, dar treaba merge tot mai greu. Trebuie să ne oprim. Poate că ferăstraiele s-au topit, să le mai ascuţim niţel.

S-a aşezat pe o piatră şi cu pila a început să ascută dinţişorii mici şi lucioşi. O dată dintr-o parte, apoi din cealaltă parte, iar la sfîrşit le-a uns cu o bicăţică de slănină.

— Acum poate că o să meargă mai uşor!

Au tăiat ei cît au tăiat, au obosit, şi s-a apropiat deja a doua seară. Munca parcă nu se mai termina, că tare greu se urneau.

Nevasta, proptindu-se de gard să se odihnească o clipă, i-a strigat:

— Omule, ce te tot chinui tu, nu vezi că ferăstrăul ăla nu mai taie?

Ţăranul a ridicat ochii, a privit-o neîncrezător, dar nu s-a oprit. După un timp nevasta i se adresă din nou:

— Tu n-auzi? Ia încearcă şi cu celălalt şi ai să vezi că am dreptate.

Ţăranul a încercat, s-a scărpinat în cap şi a mormăit:

— Ai dreptate, nevastă, ăsta nu mai taie aşa de bine. Mîine îl duc iar la tîmplar să văd ce are şi îndată l-a pus deoparte. Ferăstrăul doar asta aştepta. Îngîmfat şi liniştit, s-a întins pe o grămadă de vreascuri. Era prima lui victorie. A doua zi ţăranul fugi cu el la tîmplar, dar acesta, după ce l-a privit, a dat din cap zicîndu-i:

— Ferăstrăul e bun, poate c-ai fost dumneata prea obosit.

Ţăranul s-a liniştit auzindu-l, a dus ferăstrăul acasă şi l-a agăţat în cui. A muncit numai cu unul toată ziua.

După un timp, cînd a vrut să repare gardul, a luat ferăstrăul şi s-a dus să-şi taie leaţuri, dar ferăstrăul cel leneş nici acum nu i-a plăcut cum tăia.

«Nici eu n-am să muncesc, dacă cuiele nu muncesc», mormăi supărat şi scrîşni din dinţi ferăstrăul.

Ţăranul a încercat să taie cu amîndouă ferăstraiele, dar s-a convins că unul taie mai rău decît altul.

«Diseară trebuie să-l duc la fierar», se gîndi el. Fierarul l-a privit, l-a ascuţit, şi-l lovi cu ciocanul niţel.

— Încearcă încă o dată, poate acum o să meargă, îi zise fierarul înapoindu-i ferăstrăul.

Ţăranul s-a întors acasă, din nou l-a încercat, dar nici acum ferăstrăul cel îndărătnic n-a prins a tăia cum trebuie în lemn.

Zilele treceau una după alta şi ţăranul folosea doar un singur ferăstrău. Pe celălalt l-a lăsat să atîrne în cui. Bineînţeles, ferăstrăului i-a plăcut grozav. Nu făcea nimic, doar se lăfăia în cui şi clevetea. Cînd, ostenit, celălalt ferăstrău se plîngea cît îl doare tot corpul, leneşul rîdea în hohote.

— Aşa-ţi trebuie dacă eşti prost şi asculţi de mîna ţăranului neodihnit!

Treceau lunile, treceau şi anii şi multe s-au schimbat. Ţăranul a îmbătrînit şi puterile l-au mai lăsat. Gospodăria de mult a trecut-o în mîinile feciorilor săi, dar n-a încetat să muncească. Chiar şi atunci cînd securea n-o mai putea ţine vîrtos în mînă, ferăstrăul i se părea o jucărie. Abia îl apropia de lemn şi ferăstrăul tăia. Şi atunci bătrînului i se părea că nu-i aşa de bătrîn şi fără puteri şi inima îi bătea veselă.

Multe s-au schimbat şi în colnă, doar cuiele ruginite şi ferăstrăul leneş au rămas la locul lor. La început ferăstrăul

era mîndru c-a-nceput să se îngraşe: din loc în loc, pe feţele lui lucioase au apărut pete roşcate şi pînă să se dezmeticească a fost cuprins cu totul de rugină.

«Nu-i nimic, se gîndi el, măcar mă lasă gazda în pace.» Dar uitîndu-se din cînd în cînd la prietenul său harnic, îl durea parcă ceva.

«Cît e de subţire şi lucios! Şi mînerele sale de lemn arată pare-ar fi bătute în aur! Dar ce folos? începu să rîdă în gînd, mereu e plecat, mereu trag de el şi pila aceea mereu îi roade dinţişorii. Şi are aceasta vreo importanţă? Îţi dă vreo bucurie munca asta zilnică, istovitoare?»

Într-o zi a murit nevasta ţăranului şi la scurtă vreme a murit şi gospodarul. Fiii l-au înmormîntat aşa cum se cuvine pe un tată bătrîn şi vrednic. Cîteva zile după înmormîntare s-au întîlnit în curtea părintească să-şi împartă ce le-a rămas de la bătrîni. Le-a venit rîndul şi celor două ferăstraie. Cînd le-au scos din curte, cel leneş s-a întins şi voios şi-a scuturat praful de pe el.

«Eu sînt mai valoros — se gîndi — sînt aproape nou!»

În acea clipă s-a apropiat de el unul din fii şi l-a privit cu dispreţ.

— Ia uitaţi-vă ce nimicuri ţinea bătrînul nostru! E mîncat tot de rugină. Aruncaţi-l într-o groapă să nu se răînească copiii în el!

Ferăstrăul a strigat, a plîns, dar a fost prea tîrziu. Cînd şi-a revenit, se afla întins pe fundul unei gropi adînci, pe care tocmai o astupau noii stăpîni ai casei cu pietre.

Dar cu celălalt ce s-a întîmplat?

Fiii, mult timp, n-au putut hotărî cui să-i aparţină, căci amîndoi îl doreau. Strălucea ca aurul, tăia ca focul, de-ţi era mai mare dragul să-l foloseşti — dar cum să nu — dacă toată viaţa a muncit şi munca a făcut din el un ajutor scump şi de încredere al omului.

POVEŞTI POPULARE FRANCEZE

(repovestite de George Ricus)

Soţia pescarului

Povestea pe care am auzit-o şi pe care vreau să v-o spun acum pare de necrezut, dar eu cred că şi poveştile ascund în ele un sîmbure de adevăr şi că dacă n-ar fi, nici nu s-ar povesti: Se spune că pe coasta dinspre Oceanul Atlantic, a Franţei, puteţi vedea pe hartă un sătuleţ, ai cărui locuitori se ocupă cu pescuitul de cînd s-au pomenit pe lume. Încă înainte ca soarele să răsară, ei pornesc în lungul mării cu bărcile lor cu pînze şi seara se întorc cîntînd, aducînd peştele, care este hrana lor de zi cu zi şi pe care îl vînd la oraş, ca să-şi poată cumpăra cele necesare pentru traiul cel de toate zilele.

În satul ăsta trăiau şi doi tineri, Aneta şi Jean, care se simţeau tare fericiţi, mai ales după ce li se născuse şi un băieţaş de toată frumuseţea, cu ochii albaştri ca marea în zilele cu soare şi cu rîs mai cristalin decît sunetul unui clopoţel de argint.

Pînă acum toate bune, dar nu v-am spus încă tot, fiindcă mai era ceva prin locurile acelea, de care parcă mi-e şi frică să pomenesc. Partea aceea a ţărmului era bîntuită de nişte spiriduşi nevăzuţi, care, din cînd în cînd, împrumutau — vorbă să fie, fiindcă nu cereau voie nimănui — bărcile pescarilor şi plecau cine ştie unde. Nenorocirea era că din clipa în care luau o barcă, o foloseau pînă o distrugeau cu totul şi vă daţi seama că oamenii din partea locului erau atît de săraci, încît pierderea unei bărci însemna pentru ei moartea.

Într-o dimineaţă, Jean băgă de seamă că barca lui nu mai era în locul unde o lăsase el, ci mult mai încolo. La început s-a gîndit că poate vreun pescar o fi avut nevoie de locul acela şi i-a mutat barca un pic. Cînd însă a văzut că şi în zilele următoare lucrurile se repetă, a intrat la mare grijă şi, în cele din urmă, speriat, i-a spus Anetei ceea ce băgase el de seamă. Biata femeie, cînd a auzit de una ca asta, să cadă jos de spaimă şi mai multe nu. Dacă spiriduşii le distrug barca, înseamnă sau să moară toţi trei de foame, sau să-şi ia lumea în cap şi să plece slugi, cine ştie pe unde, trăind o viaţă nu mai bună

decît moartea. I se rupea, mai ales, inima pentru copilul lor care trebuia să aibă o viață așa de nefericită. Nu vă mai spun că mulți pescari încercaseră să vadă ce se întîmplă cu bărcile lor și nu văzură decît cum ele se desprind de la mal și o pornesc în larg, parcă mînate de niște puteri nevăzute. Ba cei care se dovediseră mai curajoși și încercaseră să lupte cu aceste puteri, au fost găsiți morți pe plajă în ziua următoare, fiindcă, dacă nu știți, vă spun eu acum, spiridușii sînt mai periculoși chiar și decît balaurul Baudal, care șade ascuns în lacul Leului, de unde iese din cînd în cînd pentru a fura cîte un animal, uneori chiar cîte un om, pe care să-l mănînce.

Cum vă spuneam, din ziua aceea, în casa celor doi tineri n-a mai fost loc nici pentru pace, nici pentru bucurii. Nopți întregi nu mai dormeau, iar Aneta era tot cu ochii roșii de plîns.

În a patra zi, femeii îi veni un gînd pe care nici ei nu avea curajul să și-l mărturisească. În a cincea zi însă, văzînd că viața asta nu mai era de îndurat, se hotărî să treacă peste orice spaimă și să facă ceea ce inima o învăța. Așa că în seara aceea i-a dat de mîncare lui Jean, ba chiar l-a îndemnat să bea ceva mai mult vin ca de obicei, încît, frînt de grijă, de osteneală și de vin, omul adormi de îndată ce puse capul pe pernă. După aceea, Aneta dădu și pruncului de mîncare, și, înfășurîndu-l într-o pătură moale de lînă ca să nu-i fie frig, îl luă frumușel în brațe și se strecură ca o șopîrlă pe ușă, fără s-o simtă bărbatul care dormea dus.

Afară era o noapte întunecoasă de să-ți bagi singur degetele în ochi. Numai departe pe cer se vedea strălucind o singură stea, al cărui chip îndepărtat se oglindea în apa fără fund a oceanului.

Biata Aneta se înfioră cînd își aminti că era noaptea mareei celei mari.

Dar mi se pare că eu vorbesc cam în dodii pentru voi și nici măcar nu v-am spus ce este aceea o maree. Stați să vă zic, numai să aveți răbdare să mă ascultați acum, că am lăsat firul poveștii și m-am apucat să vă spun ce este o maree. Eu socotesc că așa se cuvine.

Luna asta pe care o vedem noi pe cer, sclipind cu lumina ei misterioasă în unele nopți, are o mare putere de atracție asupra apei, care se ridică spre ea sub forma unui val mare. Și-așa urmărește luna pînă ajunge la țărmul pe care îl acoperă cu apă pe o mare distanță. Apoi apa se retrage liniștită în matca ei. Cînd apa crește, se cheamă flux, iar cînd scade, se cheamă reflux. Mareea înseamnă deci fluxul și refluxul apei.

Dacă nu mă credeți, puteți să-i întrebați și pe părinții voștri și veți vedea că nu spun bazaconii. Ei, și dacă nu vă mint în taina asta a lunii, cu fluxul și refluxul, vă închipuiți că și restul poveștii este tot atît de adevărat.

Să ne întoarcem acum iar la Aneta din poveste. Vă spuneam că aducîndu-și aminte că era ziua mareei celei mari, parcă o strîngea și mai tare cămașa de frică. O dată pe lună, cînd este lună plină, puterea ei e mult mai mare și atunci ridică un val mai înalt. Din cauza asta mareea cea mare este mai periculoasă decît celelalte. Dar pescarii știu pînă unde se întinde fluxul, știu și cînd va avea loc, așa că nu se întîmplă nici o nenorocire. Dragostea pentru ai săi îi dădea curaj Anetei și, înfrîngîndu-și orice spaimă, sări în barcă, pitindu-se în partea dinapoi. Învelită în șalul ei gros de catifea, răsuflă fără zgomot aerul sărat al mării. Ținea strîns legat la piept copilașul care dormea dus, neștiind nimic, nici de necazul mamei, nici de răutatea spiridușilor. Biata Aneta, frîntă de oboseala zilei și de spaima prin care trecea, adormi și ea tot așa de adînc și lin ca și copilul pe care-l ținea în brațe! După o bucată de vreme, tresări fiindcă apa începuse să clipocească mai tare la pupa bărcii și se auzeau glasuri în noapte, rostind un fel de cîntare ciudată, din care cu multă greutate înțelese aceste cuvinte:

Trei ceasuri pe mare,
Alte trei pe mal,
Trei ceasuri în care
Ne întoarcem iar,
În zorii tîrzii,
Pe maluri pustii.
Leagănă-te, barcă mare,
Peste marea cea de sare,
Sprintenă pornești la drum,
Chiar acum!

Frînghiile cu care era legată barca lunecară ca prin farmec de pe țărușii de care erau legate și barca prinse a se legăna liberă pe valuri. Apoi glasurile se auziră din nou:

Barcă, pleacă la unu,
Pleacă la doi,
Pleacă la trei!

Barca însă nu se mișca, ci continua să se legene pe loc,

de parcă ceva o împiedica să pornească în larg. Cele trei voci își reluară cîntecul lor monotn și mai rugător:

Pleacă, te rugăm, la unu,
Pleacă, te rugăm, la doi,
Pleacă, te rugăm, la trei,
Te rugăm să pleci la patru!

Dar barca pas să se miște, de parcă ar fi știut ea ceva. Atunci glasurile se porniră și mai plîngărețe:

Te rugăm să pleci la unu,
Te rugăm să pleci la doi,
Te rugăm să pleci la trei,
Te rugăm să pleci la patru,
Pleacă, te rugăm, la cinci!

De data asta, Aneta simți cum barca o pornește din loc, de parcă ar fi fost un cal ascultător, lunecînd pe valuri din ce în ce mai repede. Aerul mării devenea tot mai răcoros, iar hula valurilor tot mai puternică, așa că Aneta înțelese că se aflau de acum departe, în larg. Începuse să-i fie grozav de frică și era gata să-i pară rău de ceea ce făcuse. Se gîndea cu groază ce va păți dacă, bunăoară, copilul s-ar trezi și ar începe să plîngă. Ce le putea ea răspunde acestor ființe misterioase, despre care auzise numai lucruri rele?

Încă mai tremură de frică și de neștiință, cînd simți că barca se ciocnește de un mal, funiile se încolăciră singure în jurul unor țăruși și cele trei voci se îndepărtară grăbite spre mijlocul insulei. Biata Aneta, pe jumătate moartă, ieși din ascunzătoarea în care mai că înțepenise și o porni îndată pe urmele celor trei spiriduși pe care măcar că nu-i vedea, îi auzea mereu vorbind. Mergea pe un pămînt necunoscut, despre care nu auzise niciodată vorbindu-se. Era, fără îndoială, una din acele misterioase insule bîntuite de duhuri, din care muritorii nu se mai întorceau niciodată, dacă au îndrăznit să pună piciorul pe ea. Dar Aneta era hotărîtă să nu se lase pînă nu va obține ceea ce dorea. Privea cu ochii larg deschiși această misterioasă insulă, încercînd să rețină unele lucruri, spre a nu rătăci drumul la întoarcere. Sub scînteierile palide ale stelelor nu se vedeau decît stîncile goale și frunzișul puțin cam ciudat al unor dafini care răspîndeau un miros îmbătător. Rupse, în treacăt, cîteva crengi pe care le băgă în sîn, cu gîndul de a avea o dovadă că, într-adevăr, a fost pe această insulă, în cazul că oamenii

n-o vor crede. Deodată, printre trunchiurile dafinilor, se deschise gura largă a unei peșteri, din care răzbătea în afară zumzetul unor voci nedeslușite. Spiridușii pătrunseră înăuntru, iar Aneta, după ce stătu cîteva clipe la îndoială, își zise: «Dacă am ajuns pînă aici, ce mi se poate întîmpla mai rău?» Și pătrunse în peșteră, pe urma spiridușilor. În stînca tare, o mînă măiastră tăiase o scară care cobora ca un melc spre adînc. Din loc în loc, niște scînteieri misterioase luminau totul, așa că femeia putu să coboare scara îngustă fără să-și rupă vreun picior. Auzea trecînd pe lîngă ea pași grăbiți care parcă o ocoleau și simțea uneori atingerea unor ființe nevăzute, de care se înfiora. Din adîncul peșterii venea însă un zgomot înspăimîntător, nu din cauza puterii lui, ci din cauza ciudățeniei, căci părea ca o respirație uriașă și ostenită era parcă chiar respirația pămîntului. Scara se mai roti încă o dată și o lumină puternică o izbi în față orbind-o, încît nu mai văzu nimic. După o vreme, cînd ochii i s-au mai obișnuit, își dădu seama că se afla într-o imensă sală strălucitoare, din pereții căreia răzbea acea lumină care te amețea. Pe jos era presărat cel mai fin nisip pe care îl văzuse vreodată în viața ei, iar stelele de mare își mișcau brațele moi prin nisipul umed, de parcă ar fi așteptat ceva. Pe peretele din fundul peșterii se vedea o ușă mare de bronz, iar în mijlocul uriașei încăperi se înălța un stejar cu trunchiul răsucit, care-și împlînta adînc, în nisipul moale, rădăcinile lui puternice. Sub stejar se afla un monstru. Aneta simți că i se moaie picioarele și-și strînse cu spaimă copilul la piept. Așa ceva nu mai auzise să fie nici măcar în povești. Era o ființă strălucitoare și transparentă ca de cristal, moale ca o gelatină. La fiecare din enormele lui respirații, prin corpul său se vedeau pereții peșterii care se diformau ca priviți printr-o apă.

Vocile spiridușilor nevăzuți intonau niște imne de slavă și pe care biata Aneta nici nu le înțelegea, atît era de înspăimîntată și de uluită de ceea ce vedea. Încet-încet își dădu seama că imnul îl îndemna pe monstru să mai aibă răbdare, că în curînd va sosi clipa. Ceea ce o uimea mai ales pe Aneta era faptul că nimeni nu se interesa de ea, ca și cum nici n-ar fi fost acolo. Toți trăiau într-o încordare de nedescris, de parcă ceva extraordinar trebuia să se întîmple. Glasurile se izbeau de ușa masivă de bronz, semn că de acolo trebuia să vină ceea ce toți așteptau. Vocile răsunau:

Tată al mării, mai ai răbdare,
Luna pe ceruri lunecă lin,
Vine îndată clipa cea mare

Să pună capăt marelui chin.
Ușa tăcută ce marea ține
Tremură toată de nerăbdare,
Fluviul veiții îndată vine,
Vine îndată clipa cea mare,
Clipa cea mare,
Clipa cea mare!

«Ce fel de clipă?» se tot întreba Aneta, care, de curiozitate, uitase și să-i mai fie frică. Dincolo de poarta de bronz porni să se audă un zgomot îngrozitor, care o făcu pe Aneta să-și amintească iar de frică și picioarele iar începură să i se moaie, tocmai acum cînd era hotărîtă s-o ia la fugă. Dintr-o dată, ușa masivă de bronz începu să se răsucească în țițini, trasă de niște mîini nevăzute, iar monstrul inform și străveziu își îndreptă capul moale ca de gelatină spre ușa larg deschisă, prin care începuse să pătrundă vijelios mareea. Monstrul fu apucat de o mare bucurie și începu să soarbă apa cu o poftă care-i făcu greață Anetei. Dar, spre marea ei mirare, cu cît bea mai multă apă, cu atît monstrul devenea mai puternic, mai dur și mai strălucitor. Apa pătrundea urlînd pe ușă, dar nici măcar o picătură nu scăpa gurii însetate a monstrului, încît femeia era convinsă că pe toată plaja Gasconiei marea s-a retras, lăsînd în urmă nisipul umed, melci, meduze care se descompun în lumina dimineții, pești morți, resturi de corăbii naufragiate.

Abia acum a înțeles Aneta că ea vedea ceea ce nici un om nu mai văzuse și poate nici nu va mai vedea: acesta era monstrul mareei care trăia ascuns în adîncul pămîntului și care făcea să crească apa, atunci cînd o dădea afară și să scadă, atunci cînd o înghițea, și asta, în mod regulat, de la nașterea pămîntului și cît va mai dura lumea. Gîndindu-se la toate aceste lucruri și, mai ales, dîndu-și seama că fusese martoră la o taină a lumii care, din cîte știa, nu era îngăduită — și cel care o călca trebuia să plătească cu propria sa viață, Aneta își adună ultimele puteri și o rupse la fugă, fără să se mai uite pe unde calcă, strîngînd la piept copilul, ca nu cumva să-l scape dacă s-ar împiedica de ceva. Nici nu mai știa cum a ajuns la barcă, de parcă spaima îi dăduse aripi și s-a ascuns în același loc în care stătuse și la venire. Se simțea ușurată, de toată spaima, acum că se afla în barca lor, ca și cum s-ar fi aflat acasă. Curînd auzi pașii ființelor nevăzute cu care călătorise spre insula mareei și apoi ascultă din nou ciudata lor litanie:

Trei ceasuri de taină,
Minunea văzînd,
Trei ceasuri de taină,
Mareea-ascultînd,
Te întoarce, barcă, pe valul culcat
Și ne poartă iarăși la țărmul rotat.

Barca o porni ca un cal bine strunit, vîntul le fluiera pe la urechi, iar ființele misterioase, simțind mirosul de dafin care venea de la ramurile pe care Aneta le rupsese și le pusese în sîn, începură să cînte cu niște glasuri care veneau parcă dintr-o altă lume:

Parfumul de laur spre mal ne'nsoțește,
În mijlocul mării sărate plutește.
Amintirea dulce a insulei noastre
Întruna ne mină spre țărmuri albastre.

N-aș putea să vă spun cît timp trecuse de cînd porniseră din insulă, dar Aneta simți cum barca se izbește de mal, semn că ajunse la locul de unde plecase. Spiridușii săriră jos din luntre și femeia aștepta să-i audă depărtîndu-se ca să poată și ea ieși din ascunzătoare. Spre marea ei spaimă auzi însă glasul poruncitor al unui spiriduș care-i spunea:

— Femeie, ieși afară!

Mai mult moartă decît vie, Aneta ieși cu pruncul în brațe, care mai dormea încă, tot așa de adînc și nevinovat ca și la plecare.

— Ai merita să fii ucisă, continuă vocea spiridușului, dar ai fost salvată de ființa nevinovată pe care o porți la sînul tău!

Abia acum înțelese ea de ce nimeni nu-i făcuse nimic.

Pașii tainici se îndepărtară în noapte, iar Aneta ședea dreaptă pe nisipul plajei de parcă ar fi vrut să le spună spiridușilor: «Nu mă tem de voi. De acum nu mai aveți dreptul să vă atingeți de barca noastră!»

Dar după ce s-a stins în noapte ecoul pașilor lor ciudați, după ce s-a văzut singură-singurică pe plaja pustie, pe Aneta a cuprins-o o groază atît de mare, încît o rupse la fugă fără să se mai uite nici în dreapta, nici în stînga și tot i se părea că cineva este gata s-o ajungă din urmă.

Ajunsă acasă, dădu copilului să sugă și pregăti masa pentru soțul ei, care trebuia să se trezească din clipă în clipă. Simți deodată în sîn creanga de dafin de care și uitase de spaimă. Cînd o scoase din sîn, rămase cu gura căscată: creanga pe

care o rupse numai cu gîndul de a avea o dovadă că fusese pe insula spiriduşilor, era cu totul şi cu totul de aur.

Şi iaca aşa, datorită curajului unei femei şi dragostei ei pentru copil şi pentru soţ, au scăpat şi de sărăcie şi de spiriduşi şi or mai fi trăind şi astăzi în căsuţa lor, fericiţi şi fără grijă, dacă n-or fi murit.

Povestea preafrumoasei Eliza

A fost odată un rege care avea multe lucruri cu care să se fălească şi de aceea era tare mîndru. Dar aşa cum se întîmplă aproape totdeauna pe lume, avea regele nostru şi pricini ca să se necăjească. Pricina necazului, să nu vă miraţi, era tocmai fata lui. Nu că ar fi fost urîtă de să dai şi să fugi de ea, sau vreo neghioabă care să nu poată lega trei cuvinte de doamne-ajută. Ba dimpotrivă, fata era frumoasă, atît de frumoasă, încît bietul împărat nu mai avea somn de grijă să nu i-o fure careva, vreun năzdrăvan de flăcău, sau, ceea ce ar fi fost şi mai rău, vreun duşman care ar fi putut s-o omoare.

Ei, şi de grija asta, a pus-o împăratul pe frumoasa Eliza, că aşa o chema pe fată, sub paza a douăsprezece doici, care n-o scăpau din ochi nici ziua, nici noaptea. Dar nici asta nu era de-ajuns pentru grija cea părintească a măriei sale şi de aceea a închis-o pe fată, cu doici cu tot, într-un palat cu o grădină mare, înconjurată de douăsprezece ziduri. Din cînd în cînd i se dădea voie fetei să se plimbe prin cetate, călare şi păzită, cu străşnicie, de doisprezece halebardieri, doisprezece scutieri şi doisprezece paji. Să văd eu care hoţ de fete ar fi putut ajunge pînă la prinţesa Eliza şi s-o fure. Ştiu însă de la o bătrînă înţeleaptă că fata ar fi fost de o mie de ori mai bucuroasă să iasă singură pe stradă, fără pază şi să poată alerga singură pe străzi, ca cea mai săracă dintre fete, cîntînd în gura mare, ca şi cum n-ar fi avut nici o grijă.

Cînd ieşea prinţesa la plimbare, nici un flăcău nu avea voie să meargă pe străzile cetăţii, ferestrele trebuiau să fie închise şi nimeni să nu-i vorbească. Oamenii însă o priveau prin perdelele lăsate şi spuneau între ei:

«Prinţesa noastră este prea frumoasă, dar ochii ei sînt trişti ca o zi ceţoasă. Durerea singurătăţii i se citeşte în ochi. Privirea ei spune că într-o zi va fugi din închisoarea în care tatăl ei o ţine ca într-o colivie de aur.»

Totuşi supuşii o căinau pe biata prinţesă pentru viaţa ei de prizonieră. Într-o zi, un sfetnic bătrîn de tot, atît de bătrîn încît nu-i păsa de moarte şi nici de mînia regelui, şi-a luat inima în dinţi şi i-a spus acestuia:

— Măria ta, îngăduie unui biet supus, căruia nu degeaba i-a albit părul în slujba ta şi a neuitatului tău tată, o umilă observaţie.

— Vorbeşte, bătrîne sfetnic, tu a cărui gură n-a spus decît lucruri înţelepte şi pe care tatăl meu mi te-a lăsat ca pe o moştenire de mult preţ.

— Iată ce şi cum, Măria ta: nu este pe lume o comoară mai de preţ decît prinţesa Eliza şi bine faci că o iubeşti ca pe ochii din cap. Dar oare este bine că o ţii în felul acesta închisă şi cu o pază aşa de straşnică, lipsind-o de toate bucuriile tinereţii, aşa cum ai lipsit-o şi de cele ale copilăriei? Măria ta, eşti ca omul cel bogat care şi-a îngropat comoara undeva şi apoi strigă pe toate străziile:

Păzea, păzea, păzea,
Comoara mea e aicea;
Voi, hoţilor, să ştiţi
De ea să vă feriţi!
Iar cine o fură
Să i se usuce mîna!

Regele s-a posomorît şi i-a spus sfetnicului cu asprime:

— Bătrîne, părul albit de ani este o dovadă a înţelepciunii, dar de la o anumită vreme anii prea grei apasă mintea celui bătrîn şi el coboară tot mai mult spre nesocotinţa copilăriei.

Bietul rege nici nu bănuia cîtă dreptate avea sfetnicul cel bătrîn şi cît de repede aveau să se adeverească cele prezise de el.

Tot pe vremea aceea trăia acolo şi o vrăjitoare, al cărei castel se afla în munţii Pirinei. Pirineii sînt nişte munţi prăpăstioşi care despart Franţa de Spania şi care, de cînd e lumea lume şi în ea sînt răutăţi, au fost locuiţi de cei mai răi vrăjitori. De aceea îşi făcuse şi vrăjitoarea Mandragona palatul aici, cu vreo cîteva mii de ani mai înainte şi umplea de groază mare parte de ţară, şi din Franţa şi din Spania, care se întindea pe lîngă munţi.

Ei, şi iacă, într-o bună zi, află Mandragona de la un negustor de ierburi vrăjite care cunoştea toată ţara de la Pirinei pînă departe, la miazănoapte, despre frumoasa prinţesă Eliza.

CUPRINS

POVEȘTI ȘI BASME POPULARE ROMÂNEȘTI

Voinicul Ineluș

Pipăruș Petru și Florea Înflorit

POVEȘTI POPULARE DOBROGENE

Domnița Trandafirilor

Povestea Florii Soarelui

Polidor

BASME POPULARE TURCEȘTI

Fluieraşul fermecat

Ahmed Leneşul

POVEȘTI SLOVACE

Iacub lăudărosul

Podgoreanul cinstit 63

Două ferăstraie 65

POVEȘTI POPULARE FRANCEZE

Soția pescarului 81

Povestea preafrumoasei Eliza

BASME POPULARE SIBERIENE (hakase)

De ce bradul este verde și iarna

Trei frați

Bine faci, bine găsești

BASM POPULAR SUEDEZ

Prințul Hatt, din adincul pămintului 110

POVEȘTI ȘI SNOAVE POPULARE CHINEZE

Șoricelul de aur 142

Merg eu, personal 142

Un învățat 143

Nu știa să amestece tușul

Cum se scrie hieroglifa

Omul milostiv

Obișnuința

Seiful închis

Nu poate fi pierdut 147

La frizerie 148

Veşmintele la masă 148

Cum te ascunzi de hoți 149

Mutarea 149

Unde merge acest drum? 150

El are mai multă dreptate decit tine 150

Toate vorbele sint adevărate 150

Turta pictată 151

Zgircitul şi cei trei calici 152

Pielea de tigru 154

Pentru nimic în lume nu dau mai mult de-o jumătate de ban! 154

Capa de iepure 154

CUPRINS 156

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ -BRAȘOV- Copii și tineret